

ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ»

У статті описано дослідження щодо походження терміну «соціально-професійна мобільність», що сьогодні є новим у педагогічній науці. Здійснено аналіз базових напрацювань вітчизняних та зарубіжних науковців у галузях педагогіки, психології, соціології, філософії та бізнесу, що стосуються понять соціальної та професійної мобільності. Результатами дослідження є запропонована науково обґрунтована дефініція соціально-професійної мобільності як нового психолого-педагогічного феномену, необхідного сучасності.

Ключові слова: адаптація; мінливість; мобілістична філософія; парадигма мобільностей; соціальний рівень; соціально-професійна мобільність.

Постановка проблеми. Нині щоразу стикаємось із поняттям «мобільність», яке сьогодні є дуже широким та потребує деталізації й роз'яснень. Більше того, сформувався інший визначення на базі вказаного поняття. Такими похідними є поняття соціальної, професійної, академічної, парадоксальної, когнітивної, психологічної, культурної та ін. мобільностей. Із розвитком людства, створенням суспільної ієрархії, процесом технічної та інформаційної революції з'являються терміни, що поєднують кілька видів мобільностей. У рамках статті нас цікавить поняття соціально-професійної мобільності, що є сьогодні новою та актуальною. Багато науковців намагаються дати визначення цьому поняттю, але неважко побачити, що вони припускаються неточностей, оскільки немає сформованої генези соціально-професійної мобільності. А зважаючи на фундаментальні закони філософії, неможливо побудувати нову теорію, не дослідивши її витоків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Досліджуючи описану проблему, зауважимо, що історію становлення та розвитку професійної мобільності у системі підготовки інженерних кадрів висвітлює С. Є. Капліна, сутнісно-логічний аналіз мобільності як між наукового поняття здійснив Б. М. Ігошев, британський соціолог Дж. Уррі окреслив конкретно історичні факти із розвитку різних видів мобільностей, Є. А. Нікітіна займалась питанням про поліфункціональність мобільності. Судячи із запропонованого списку існуючих досліджень, зрозуміло, що питанням походження поняття «мобільність», а тим більше феномену «соціально-професійна мобільність» займалась досить невелика кількість науковців. Тому дане питання залишається «відкритим» і потребує досить фундаментальних та глибоких досліджень.

Метою статті є дослідити витоків поняття «соціально-професійна мобільність», проаналізувати існуючі дефініції професійної та соціальної мобільності, а також дати чітке визначення поняттю «соціально-професійна мобільність» на основі існуючих даних.

Історія виникнення поняття «соціально-професійна мобільність». Сьогодні спостерігається

так званий «інформаційний вибух», а тому звичним стало явище постійної появи нових термінів.

Для розуміння як мобільності взагалі, так і соціально-професійної мобільності, варто здійснити екскурс у минуле та розглянути трактування даних понять у період їх історичного виникнення. Оскільки нас цікавить мобільність особистості, то відповідь на запитання варто шукати у найдавніших та базових науках про особистість та суспільство – соціології, психології та філософії.

Вперше про мобільність писав визначний соціолог і філософ Георг Зиммель. Щоправда, він називає цю рису у своїй праці «рухом». Мобільність вбачається у «формі узагальнення... у причині, через яку деяка група рухається, на відміну від деякої іншої групи, зафіксованої в просторі» (Simmel, G., 1990, p.160)

Аналізуючи праці соціолога, помітимо, що він мимовільно дав визначення мобільності міщанина як «інтенсифікація нервової стимуляції, викликаной різкою та неперервною зміною зовнішніх та внутрішніх стимулів» (Simmel, G., 1990, p.175) Через різноманітність та велику кількість стимулів, що атакують людей у великих містах, вони повинні сформувати в собі особливе почуття стриманості та бездушності. Аналізуючи дані твердження та трактування Зиммеля, зауважимо, що мобільність у розумінні дослідника – це так звана адаптивність.

У книзі П. А. Сорокіна «Людина. Цивілізація. Суспільство» є цілий розділ, присвячений соціальній мобільності. «Під соціальною мобільністю розуміємо будь-який перехід індивіда чи соціального об'єкта (цінності) ... із одної соціальної позиції в іншу» (Сорокін П. А., 1992, с.373). Зауважимо, що П. А. Сорокін у своїй праці часто вживає слово «переміщення» замість «мобільність», тобто вважає їх синонімами. Отже, Сорокін П. А., розглядаючи соціальну мобільність, бачить у цьому понятті рух індивіда по соціальній драбині.

Пошук зародження та точки відліку, звідки починається поняття «мобільність» призвело до досліджень в галузі філософії.

Беручи початок із найбільш ранніх філософських течій, західна думка поділялась на два

головних напрямів, або традиції. Їх називають мобілістичною та тоталістичною традиціями. Мобілістичним напрямом у філософії займається нетократія. Мобілістична традиція – альтернативне вчення, що характеризує спосіб мислення та сприйняття еліти інформаційної епохи. Вона характеризується прагненням до всезагальної відкритості. Кожен суб'єкт намагається пристосуватись до реалій навколишнього світу, змиритись із умовами буття, використати їх як спрямування для покращення нав'язаних життям обставин (Bard A., 2002, p. 46-47). Отже, з точки зору філософії, мобільність – це рівень свободи, в якому відкидається утопія, натомість пропонуються обмежені, але реальні можливості індивіда, які він може втілити у будь-який, зручний йому час.

Ще одним відомим дослідником мобільності є британський соціолог Дж. Уррі, який присвятив даній темі свою працю «Мобільності». Аналізуючи дану його роботу, зрозуміло, що Дж. Уррі зробив «прорив» у питаннях дослідження мобільностей. Автор пропонує широке поняття мобільності, градує його на чотири категорії розуміння. «По-перше, термін «мобільність» використовують для означення того, що рухається або здатне рухатись» (Urqu J., 2007, p. 201) Другою категорією розуміння автор називає тлумачення даного терміну як іншомовного слова: «... в англійській мові з «мобільністю» пов'язаний «натовп» (mob)... «Моб» тому і вважається безладним, що він мобільний, не повністю знаходиться в рамках...» (Urqu J., 2007, p. 201) Третьою категорією розуміння мобільності Дж. Уррі бачить традиційне значення цього поняття у філософії, тобто соціальну мобільність. Четвертою категорією є так звана «довгострокова мобільність» і має значення міграційної мобільності, тобто «географічного переміщення» (Urqu J., 2007, p. 201).

Коротко окресливши напрацювання науковців, що першими досліджували поняття «мобільність», перейдемо до більш точних та нових концепцій, що стосуються «соціально-професійної мобільності». Для того, щоб знайти витоки педагогічного феномену «соціально-професійна мобільність», наведемо його сучасну дефініцію й спробуємо зануритись у напрацювання дослідників цікавих нам галузей.

Поняття соціально-професійної мобільності охоплює сукупність соціальної та професійної мобільності. Звертаючись до словника, бачимо, що професійна мобільність – це можливість і здатність успішно переключатись на іншу діяльність або змінювати вид праці. В умовах швидких змін техніки й технологій професійна мобільність виступає важливим компонентом кваліфікаційної структури фахівця (Акмеологический словарь, 2004, с. 161)

З педагогічної точки зору, професійна мобільність – це здатність працівника швидко оволодівати технічними засобами, технологічними процесами і новими спеціальностями чи при-

стосовуватись до змін у них; потреба постійно покращувати свою освіту та кваліфікацію (Вишнякова С.М., 1999, с. 398)

Наступна частина потрібного нам поняття трактується таким чином: соціальна мобільність – це переміщення індивіда або соціальної групи із однієї соціальної позиції до іншої, зміна місця того чи іншого соціального суб'єкта в соціальній структурі (Крысько В.Г., 1999, с. 285)

Педагоги розуміють поняття соціальної мобільності як зміну статусу у соціальній структурі суспільства у зв'язку з переходом із одного соціального ярусу в інший або переміщенням у рамках одного і того ж соціального ярусу. (Вишнякова С. М., 1999, с. 467)

Проаналізувавши сучасні тлумачення вказаних видів мобільності, зауважимо, що, по суті, соціально-професійна мобільність – це здатність людини до адаптації, до руху, певна людська мінливість у суспільній та професійній сфері та уміння сприймати усі зміни у названих сферах із найменшим опором та мінімальними втратами щодо власних фізичних, матеріальних, психологічних та емоційних ресурсів.

На нашу думку, хоча поняття вказаних мобільностей виникло порівняно недавно, але аналізуючи праці відомих педагогів, філософів, психологів, соціологів світового рівня, неважко знайти аналітичні описи даних термінів. Оскільки раніше у суспільстві не було настільки швидкого науково-технічного прогресу, вражаючого збільшення обсягів інформації, великої різноманітності професій та міжнародної співпраці та широких можливостей подорожувати, то соціально-професійна мобільність була актуальною лише для деяких особистостей (суспільних діячів, підприємців, чиновників), а сьогодні кожен член соціуму, тим більше фахівець, повинен володіти якістю соціально-професійної мобільності.

Педагогічний екскурс в історію дослідження поняття не може обминути роботу визначного педагога Яна Амоса Коменського. Він наголошував, щоб люди навчилися правильно обирати зрозумілі їм речі й уміло їх застосовували та використовували (Коменский Я. А., 1955, с.112). Великий педагог спрямовує нас на те, що особистості самостійно потрібно адаптуватися до мінливих умов, бути діяльною, активною, рухливою та старанною. Також науковець вказує, що «в сад науки ми б хотіли пускати лише ... дарування, що рано поспіли і є рухливими» (Коменский Я. А., 1955, с. 215), пропонує розуміти слово «рухливість» як антонім до «лінії» (Коменский Я. А., 1955, с. 234). Отже, Ян Амос Коменський вбачає освіту, учіння, бажання працювати у так званій «рухливості», яку ми зараз називаємо «мобільність».

Якщо ж торкнутись давніх віх вітчизняного філософського вчення, необхідно проаналізувати напрацювання Григорія Сковороди. Оскільки

центральне місце у філософії Сковороди займає людина, автор у творах закликає читачів до професійної мобільності, називаючи її «сродною працею». Автор вважає, що незважаючи на те, що індивід отримав освіту, але працювати у цій галузі йому некомфортно, він не повинен шкодувати за втраченим часом. Потрібно знайти заняття собі до душі – краще витрати частину життя на перекваліфікацію, ніж усе життя працювати не за порухом душі. Дана ідея прослідковується крізь низку його творів: байка «Бджола та Шершень» (Сковорода Г. С., 2011, с. 172), «Зозуля і Косик» (Сковорода Г. С., 2011, с.166), «Годинникові колеса» (Сковорода Г. С., 2011, с. 158). Така ж думка є наскрізною у його творі «Разговор, называемый Алфавит, или Букварь мира» (Сковорода Г. С., 2011, с. 645). На думку філософа, професійна мобільність та визначеність людини залежить від природних її схильностей та побажань. Стосовно соціальної мобільності – то філософ пропонує ідею «нерівна усім рівність», порівнюючи людей із посудинами різних розмірів, що бажають вмістити якомога більше води, але не можуть цього реалізувати. Так і у суспільстві є ієрархія, що передбачає різну соціальну мобільність кожного індивіда і різну спроможність соціальних рухів (Сковорода Г. С., 2011, с. 663). Підсумовуючи сказане, очевидно, що ідеї щодо соціально-професійної мобільності виникали в Україні уже в XIII ст., але досягли піку своєї актуалізації лише зараз.

У галузі дослідження соціально-професійної мобільності працювали також низка психологів. Очевидно, що фундаментальними роботами у галузі психології вважаються напрацювання Зигмунда Фрейда. Книгою Фрейда, що стосується соціально-професійної мобільності є «Психологія мас та аналіз Я», у якій описуються соціальні зв'язки індивіда, їх вплив на нього та протиставляється соціальне життя та «нарцисизм», коли індивід відкидає суспільство і зосереджується на власному «Я». (Фрейд З., 1921, с.65) Те, що ми вважаємо одною із складових соціальної мобільності, Фрейд називає соціальним феноменом: «... якби психологія, що прослідковує задатки, імпульси тяжіння, мотиви, наміри окремої людини, враховуючи її вчинки і ставлення до ближніх, розв'язала свою задачу цілком і зробила б прозорими ці усі взаємозв'язки, тоді б вона неочікувано опинилася б перед новою нерозв'язною задачею. Вона (психологія – авт.) повинна була б пояснити вражаючий факт, що цей зрозумілий їй індивід при визначених умовах відчуває, думає та діє інакше, ніж можна було б від нього очікувати, і цією умовою є доручення до людського натовпу, який має рису «психологічної маси» (Фрейд З., 1921, с. 67). Автор наводить поняття «колективної душі». Із цього слідує, що людська соціальна, а як наслідок і професійна мобільність, залежатиме від того, у яке соціальне коло ми потрапимо тим чи іншим чином. На нашу думку, цими фактами Фрейд підводить читачів до розуміння

того, що соціальні зв'язки є запорукою успішного просування по шляху професійного розвитку.

Продовжує думку Зигмунда Фрейда ще один психолог із всесвітньо відомо іменем – Дейл Карнегі. Візитною карткою психолога стала книга «Як завойовувати друзів і впливати на людей». Очевидно, що особистість, яка зможе завойовувати друзів та впливати на людей, «за замовчуванням» володітиме рисою соціально-професійної мобільності. У книзі Дейл Карнегі стверджує, що його шанувальники «... потребували знань, що торкаються уміння виступати публічно, а ще більше значення мала підготовка у галузі тонкого мистецтва спілкування з людьми в ділових і особистих стосунках» (Carnegie D., 1964, р.4). Із цитати нам зрозуміло, що уміння виступати публічно та спілкування у ділових стосунках передбачає професійну мобільність, а спілкування в особистих стосунках – соціальну. Книга містить сукупність рекомендацій, які варто запам'ятати кожному педагогу: «Якщо людину тільки вчити – вона нічому не навчиться. Навчання – процес активний. Ми вчимося на практиці» (Carnegie D., 1964, р. 11); для соціалізації важливо «розвинути в собі сильне та пристрасне бажання удосконалювати власні способи спілкування з людьми» (Carnegie D., 1964, р. 13). Аналізуючи слова автора, розуміємо, що для формування соціально-професійної мобільності у студентів потрібно, щоб вони могли вправлятися у даній якості на практиці та мати безсумнівне бажання спілкуватися із людьми.

Із розвитком сучасного світу у всіх його виявах стрімко розвивається бізнес. Опираючись на дефініцію соціально-професійної мобільності, тривіально, що бізнес і є найбільш яскравим виявом даної риси, оскільки в цій сфері особистість зазвичай змінює професію задля того, щоб досягти успіху, коли ж вона його досягає, то має уже досить чіткі та міцні соціальні зв'язки, зазвичай досить широкі та розрізнені, займає визначне місце у соціальній ієрархії. Прикладом такого соціально-професійного зростання є Генрі Форд, що у власній книзі описав концепцію свого успіху. Він закликає нас дотримуватись двох головних принципів для досягнення гармонії у соціумі та професії: господарського принципу та принципу моралі. Господарський принцип передбачає діяльність, адже праця – це людська стихія, спрямована на користь. А принцип моралі – це право людини на працю, яке знаходить різні форми для вираження (професійна діяльність) (Ford H., 1921, р. 3) Автор не вживає терміну «соціально-професійна мобільність», але з контексту зрозуміло, що він має на увазі саме цей феномен. «Нема підґрунтя для того, що людина, що прагне працювати, виявилась неспроможною працювати і отримувати в повній мірі нагороду за свій труд. Рівно так само, нема підґрунтя для того, щоб людина, яка може працювати, але робить це без задоволення, не отримувала б також у повній мірі відшкодування за зроблене нею. При усіх об-

ставинах їй потрібно дати можливість отримувати від суспільства те, що вона сама дала суспільству. Якщо ж людина нічого не дала суспільству, то їй і вимагати від суспільства нічого» (Ford H., 1921, р. 4). Автор зауважує, що соціально-професійна мобільність передбачає й те, щоб бізнес не був спрямований лише на бездумне збагачення, а на постійну динамічну постановку цілей перед самим собою. Адже саме цілі сприяють тому, що ми залишаємось в курсі того, чого хоче й вимагає від нас суспільство. Якщо ж ми зациклимось лише на збагаченні – не зможемо просуватись вгору по соціальній ієрархії. Саме мета, що ставить перед собою особистість, сприяє постійним соціальним висхідним рухам (забезпечення соціальної мобільності). Генрі Форд закликає неперервно продукувати нові ідеї та здійснювати експерименти із застосуванням нових ідей. Так ми постійно будемо удосконалюватись у професійній сфері та відкривати перед собою нові горизонти. На нашу думку, дане твердження передбачає самоосвіту та творчість (забезпечення професійної мобільності). Адже у фахівця не повинно виникати «застою» у професійній сфері. (Ford H., 1921, р. 7)

Зважаючи на запропоновані відомості, Генрі Форд, хоча й не є фахівцем в галузі педагогіки, та його поради варто брати до уваги, адже вони є інструментом практичного втілення психолого-педагогічних теорій щодо формування соціально-професійної мобільності. Саме тому ми вважаємо доцільним використовувати всесвітньо відому науково-популярну літературу у наших дослідженнях. Крім того, знання із такої літератури сьогодні просто необхідні, адже сучасники, аналізуючи фундаментальні формулювання Коменського та й інших дослідників знаходять дуже багато неточностей та неправильних висновків. (Коменский Я. А., 1955, с.30) Та й взагалі, зараз усе більше зарубіжних учених знаходять неточності, неправильні думки та суперечності педагогічної теорії, що з роками та розвитком людства втрачає свою значимість. (Storø J., 2012, р. 17–29)

Якщо ж підсумувати шляхи становлення та походження соціально-професійної мобільності, очевидно, що даний феномен мав місце ще за часів Григорія Сковороди, Зигмунда Фрейда, Яна Амоса Коменського. Тобто, мав міжнародне значення споконвіку, але обмежена кількість людей була наділена потрібним для цієї риси рівнем інтелекту, психології та готовністю до змін. Сьогодні ж кожна продуктивна особистість, що хоче повністю заповнити верхню частину піраміди потреб Маслоу, тобто, досягти визнання у суспільстві, а також запо-

внити ланку самореалізації та проявити творчість у комфортній сфері, повинна бути наділеною рисою соціально-професійної мобільності. Оскільки у статті була наведена конструктивна дефініція соціально-професійної мобільності як педагогічного феномену, то варто навести значення даного поняття у формулюванні, зрозумілому не лише фахівцям у галузі педагогіки. Адже сьогодні вказана риса є всеохоплюючим поняттям будь-якої професії чи сфери діяльності. Отже, соціально-професійна мобільність – це прагнення людини досягти визнання, самореалізації та творчості шляхом висхідних рухів по соціальній драбині та здійснення професійної діяльності, яка приносить моральне та психологічне задоволення паралельно із високим матеріальним доходом, а також готовність до зміни професійної діяльності та здобуття нової освіти у зв'язку із попитом на них соціального кола рівня особистості та власним бажанням. Для простоти розуміння наведемо цитату давньокитайського філософа та політичного діяча Конфуція: «Виберіть собі роботу до душі і вам не доведеться працювати жодного дня у житті». Крім того, сутність поняття соціально-професійної мобільності актуалізується у зв'язку із трендовою тенденцією мінімалізму, що відкидає прив'язаність до конкретної суспільної групи чи професійного заняття.

Висновки. У статті описано виникнення поняття соціально-професійної мобільності. У процесі дослідження використаний не традиційний підхід опрацювання літератури у хронологічному порядку, а дедуктивний метод пізнання, що передбачає перехід від загального – до часткового. На основі сучасного трактування поняття соціально-професійної мобільності було проаналізовано базові роботи філософів, педагогів, психологів. Зроблено акцент на описах соціально-професійної мобільності, що торкаються її прикладного аспекту. Адже важливо вказати посилання не так на теоретичні засади даного феномену, як на практичну його складову. Зауважимо, що категорія суспільства, що не є фахівцями з точки зору педагогіки, також потребує сформованої риси соціально-професійної мобільності. Тому настільки важливо вказати конкретні літературні орієнтири, аби кожен охочий зміг розвинути у собі даний психолого-педагогічний феномен, а фахівці у галузі педагогіки змогли зорієнтувати своїх учнів та студентів на опрацювання потрібних джерел. Значна увага приділена психологічному аспекту, оскільки психологія невіддільна від педагогіки. Лише детально і з усією повнотою вивчивши психологічну науку, можна виховати людину із сформованою властивістю соціально-професійної мобільності.

Література

1. *Акмеологический словарь* / Под общ. ред. А.А. Деркача. – М.: Изд-во РАГС, 2004. – 161 с.
2. *Вишнякова С. М.* Профессиональное образование. Словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика. / С. М. Вишнякова. – М.: НМЦ СПО, 1999. – 538 с.
3. *Коменский Я. А.* Избранные педагогические сочинения / Ян Амос Коменский. – М.: Учпедгиз, 1955. – 638 с. – (под. общ. ред. А. А. Красновского).

4. **Крысько В. Г.** Этнопсихологический словарь / В. Г. Крысько. – М, 1999. – 343 с.
5. **Сковорода Г. С.** Повна академічна збірка творів / Григорій Савич Сковорода. – Харків-Едмонтон-Торонто: Майдан; Видавництво Канадського інституту Українських Студій, 2011. – 1400 с. – (За редакцією проф. Леоніда Ушкалова).
6. **Сорокин П. А.** Человек. Цивилизация. Общество / Питирим Александрович Сорокин. – Москва: Издательство политической литературы, 1992. – 576 с.
7. **Фрейд З.** Психология масс и анализ Я / Зигмунд Фрейд, 1921. – 192 с.
8. **Bard A.** NETOCRACY: The New Power Elite and Life after Capitalism / A. Bard, J. Soderqvist. – UK: Reuters/Pearsall, 2002. – 288 p.
9. **Carnegie D.** How to Win Friends and Influence People / Dale Carnegie. – New-York: Simon and Shuster, 1964. – 233 p.
10. **Ford H.** My Life and Work / H. Ford, S. Crowther. – New York: Double day, Page&company, 1923. – 311 p.
11. **Marchal B., Kegels G.** Health workforce imbalances in times of globalization: brain drain or professional mobility? [Електронний ресурс] / B. Marchal, G. Kegels // international journal of health planning and management. - Int J Health Plann Mgmt 2003; 18: S89–S101. – Published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com). DOI: 10.1002/hpm.720. – Режим доступу: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/hpm.720/pdfio>. - Назва з екрану.
12. **Simmel G.** The Philosophy of Money / Simmel. – London: Routledge, 1990.
13. **Storø J.** The Difficult Connection between Theory and Practice in Social Pedagogy / Jan Storø // The International Journal of Social Pedagogy / Jan Storø. – London: The Pra Social Pedagogy and the Centre for Understanding Social Pedagogy, Institute of Education, University of London, 2012. – P. 17–29.
14. **Urry J.** Mobilities / John Urry. – Cambridge: Polity Press, 2007. – 335 p.

References

1. **Acmeologica IDictionary** (2004), Ed. By Derkach, A. A., 161 p., M.: Publishing House of RAGS.
2. **Bard, A.**(2002) NETOCRACY: The New Power Elite and Life after Capitalism / A. Bard, J. Soderqvist. – UK: Reuters/Pearsall, 288 p.
3. **Carnegie, D.**(1964) How to Win Friends and Influence People / Dale Carnegie. – New-York: Simon and Shuster, 233 p.
4. **Ford, H.**(1923) My Life and Work / H. Ford, S. Crowther. – NewYork: Doubleday, Page & company, 311 p.
5. **Freud, Z.** (1921)Psychology of the masses and analysis of I, 192 p.
6. **Komensky, J. A.** (1955)Selected pedagogical works, 638 p., M: Uchpedgiz - Ed. By Krasnovsky, A.
7. **Krys'ko, V. G.** (1999) Ethnopsychological Dictionary, 343 p.
8. **Marchal B., Kegels G.** Health workforce imbalances in times of globalization: brain drain or professional mobility? / B. Marchal, G. Kegels // international journal of health planning and management. - Int J Health Plann Mgmt 2003; 18: S89–S101. – Published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com). DOI: 10.1002/hpm.720. – Retrived from: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/hpm.720/pdfio>. (eng)
9. **Simmel, G.**(1990) The Philosophy of Money / Simmel. – London: Routledge.
10. **Skovoroda, G. S.** (2011) Academic Complete collection of works, 1400 p., Kharkiv Edmonton-Toronto: Square; Publisher Canadian Institute of Ukrainian Studies, (Edited by prof. Leonid Ushkalov).
11. **Sorokin, P. A.** (1992) Person. Civilization. Society, 576 p., Moscow: Political Literature Publishing House.
12. **Storø, J.**(2012) The Difficult Connection between Theory and Practice in Social Pedagogy / Jan Storø // The International Journal of Social Pedagogy / Jan Storø. – London: The Pra Social Pedagogy and the Centre for Understanding Social Pedagogy, Institute of Education, University of London, P. 17–29.
13. **Urry, J.** (2007) Mobilities / John Urry. – Cambridge: Polity Press, 335 p.
14. **Vishnjakova, S. M.**(1999) Vocational Education. Dictionary. Key concepts, terms, actual vocabulary, 538 p., M: NMC ACT.

Ю. Е. Сачук. ГЕНЕЗИС «СОЦИАЛЬНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ МОБИЛЬНОСТЬ» В СИСТЕМЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ И СМЕЖНЫХ НАУК

В статье описано исследование о происхождении термина «социально-профессиональная мобильность», что сегодня является новым в педагогической науке. Осуществлен анализ базовых наработок отечественных и зарубежных ученых в области педагогики, психологии, социологии, философии и бизнеса, касающиеся понятий социальной и профессиональной мобильности. Результатами исследования является предложенная научно обоснованная дефиниция социально-профессиональной мобильности как нового психолого-педагогического феномена, необходимого современности.

Ключевые слова: адаптация; изменчивость; мобилистична філософія; парадигма мобільності; соціальний рівень; соціально-професійна мобільність.

Y. Sachuk. GENESIS OF SOCIAL AND PROFESSIONAL MOBILITY IN PEDAGOGICAL AND RELATED SCIENCES

Nowadays we often meet the notion of “mobility”. This term is widespread now and needs a lot of new details and explanations. The purpose of the article is to investigate the origins of the notion of “professional mobility”, to analyze the definitions of professional and social mobility, and to give a clear definition of “social and professional mobility” which based on existing data.

Today there is a so-called “information explosion”. That’s why there is the usual appearance of new terms. The paper describes the research which affects the origin concept of “social and professional mobility”. This term is new in the pedagogic science today. We need to make an excursion into the past and to consider the interpretation of the concepts of mobility in general, social and professional mobility in narrow meaning during their historic appearance for whole understanding of the terms. As we are interested in the mobility the individual, the answer to the question should be sought in ancient and basic sciences about personality and society. Sciences studying the personal development and relationships of personality in society are such sciences as sociology, psychology and philosophy. We conducted an analysis of the basic developments national and foreign scholars in the fields of pedagogy, psychology, sociology, philosophy and business related to concepts of social and professional mobility. It is focuses on the descriptions of social and professional mobility concerning its practical side. It is important to provide a link not on the theoretical background of this phenomenon but the practical part of it.

A lot of attention is paid to the psychological aspect because psychology is inseparable from pedagogy. You can raise a person of property formed the social and professional mobility if you study the psychological science thoroughly and completely.

The result of research is the definition of social and professional mobility that is offered and scientifically proven. This feature is new psycho-pedagogical phenomenon which is required of our time.

Keywords: *adaptation; mobility philosophy; paradigm of mobility; social and professional mobility; social level; variability.*

Рецензенти

Пріма Р. М. – д. п. н., проф.

Дурманенко Є. А. – канд. п. н., доц.

Стаття надійшла до редакції 10.03.15

Прийнято до друку 23.04.15